

Anna Szylar

Sprawozdanie z prac nad archiwalami ze skasowanych klasztorów w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach, Archiwum Państwowym w Radomiu i Archiwum Państwowym w Kielcach

---

Hereditas Monasteriorum 2, 552-556

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

– Akta dotyczące klasztoru xx. kanoników regularnych laterańskich w Czerwińsku 1772–1780, 1800—1826 (sygn. 30/3).

Pomimo trudności w dotarciu do wszystkich archiwaliów związanych z kasatami klasztorów, które znajdują się w zbiorach płockich archiwów, kwerendę należy uznać za udaną. Zebrany materiał upoważnia do stwierdzenia, iż płockie archiwa niewątpliwie mają duży potencjał w badaniach nad dziejami procesu kasat klasztorów w dawnej Rzeczypospolitej. Zebrane w nich materiały pozwalają na poznanie dziejów wspólnot zakonnych na Mazowszu w przededniu ich likwidacji, przebiegu procesu kasat oraz losów majątków i zakonników po zniesieniu klasztorów.

Anna SZYLAR

Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu

Sprawozdanie z prac nad archiwaliami ze skasowanych klasztorów w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach, Archiwum Państwowym w Radomiu i Archiwum Państwowym w Kielcach*

W ramach prac nad realizacją części projektu badawczego *Dziedzictwo kulturowe po klasztorach skasowanych na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej oraz na Śląsku w XVIII i XIX w.: losy, znaczenie, inwentaryzacja* w okresie od 3 I do 5 II 2013 r. przeprowadzona została kwerenda archiwalna w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach (AD Kielce). W zespole *Akta Kurialne Ogólne* na temat skasowanych klasztorów znaleziono:

1. Sygn. OK-1/3: *Akta depozytu suprymowanych klasztorów*, 1820, kk. 79 – opactwo bożogrobców w Miechowie oraz klasztor kamedułów w Szańcu i norbertanów w Hebdowie. Zawierają rejestr zdeponowanych przedmiotów, wykaz kościołów, do których je przekazano, pokwitowania odbioru podpisane przez plebanów.
2. Sygn. OK-1/4: *Akta dotyczące aparatów i sprzętów kościelnych suprymowanych klasztorów*, 1819–1830, kk. 168 – opactwa bożogrobców w Miechowie i cystersów w Jędrzejowie oraz klasztor kamedułów w Szańcu, norbertanów w Hebdowie i paulinów w Pińczowie. Znajdują się tu spisy przejętych aparatów kościelnych i bielizny; prośby plebanów o przekazanie do administrowanych przez nich parafii szat liturgicznych, ksiąg, sprzętów; wykaz kościołów, które otrzymały z depozytu aparaty kościelne i bieliznę; asygnaty na ich wydanie oraz pokwitowania odbioru podpisane przez plebanów.
3. Sygn. OK-16/13: *Akta zakonu sióstr norbertanek w Busku*, 1786–1831, kk. 271 – stan osobowy klasztoru, korespondencja z władzami kościelnymi i świeckimi w różnych sprawach, inwenta-

---

* Praca naukowa finansowana w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2012–2016. Scientific work financed by the Ministry of Science and Higher Education under the name of the “National Programme for the Development of Humanities” in the years 2012–2016.

Tabela 1. Jednostki przejrzone i częściowo zdigitalizowane w AP Radom i AP Kielce w dniach 15 I – 15 III 2013 r.

Lp.	Klasztor	Zakon	Zakres czasowy	Zespół	Sygnatura	Nazwa i.a.	Liczba stron/kart	Miejsce przechowywania	Uwagi
1	Radom	benedyktynki	1824–1830	RGR/	9398	Akta Komisji Województwa Sandomierskiego, tyczące się konwentu PP Benedyktynek Radomskich	ss. 486	AP Radom	
2	Radom	benedyktynki	1837–1844	RGR/	9399	Akta szczegółowe Rządu Gubernialnego Sandomierskiego tyczące się procentu PP Benedyktynek Radomskich	ss. 343	AP Radom	vol. II
3	Radom	benedyktynki	1809–1840	RGR/	4266	Zajęcie klasztoru PP Benedyktynek Radomskich i sprzedaż będących około niego murów	ss. 98	AP Radom	vol. I
4	Sandomierz	benedyktynki	1819	RGR/	9417	Akta Komisji Województwa Sandomierskiego tyczące się kapitału na sumę 5000 na kaftale sandomierskim lokowane	kk. 54	AP Radom	
5	Sandomierz	benedyktynki	1819–1822	RGR/	9416	Akta Komisji Województwa Sandomierskiego tyczące się lustracji funduszy PP Benedyktynek Sandomierskich	kk. 25	AP Radom	
6	Sandomierz	benedyktynki	1841–1849	RGR/	9979	Akta Rządu Gubernialnego Sandomierskiego tyczące się kapitałów z Zakrzewa	kk. 133	AP Radom	
7	Sandomierz	benedyktynki	1851–1866	RGR/	6368	Akta Rządu Gubernialnego Radomskiego tyczące się funduszy i wszelkich interesów PP Benedyktynek w mieście Sandomierzu	ss. 175	AP Radom	vol. I
8	Sandomierz	benedyktynki	1854–1866	RGR/	6389	Akta funduszy i wszelkich interesów PP Benedyktynek w mieście Sandomierzu	b.p.	AP Radom	
9	Sandomierz	benedyktynki	1819–1840	RGR/	4216	Akta okupacji funduszy Pannie Benedyktynek w mieście Sandomierzu	ss. 460	AP Radom	
10	Sandomierz	benedyktynki	1819	RGR/	4267	Akta Specjalna tyczące się sprawy PP Benedyktynek klasztoru sandomierskiego przeciwko W. Antoniemu Walewskiemu	ss. 8	AP Kielce	
11	Sandomierz	benedyktynki	1840–1852	ZDP	9594	Akta Rządu Gubernialnego Sandomierskiego tyczące się okupacji klasztoru PP Benedyktynek Sandomierskich	kk. 106	AP Radom	
12	Sandomierz	benedyktynki	1820–1823	ZDP	1209	Akta Komisji Województwa Sandomierskiego tyczące się zebrania i uporządkowania, tudzież ekstradyjii dokumentów z archiwum klasztoru PP Benedyktynek Sandomierskich	kk. 6	AP Radom	
13	Kraków	bernardynki	1836	RGR/	8840	Akta Szczegółowe Komisji Województwa Krakowskiego tyczące się egzekucji podatków PP Koletek na Stradomiu w Krakowie	kk. 3	AP Kielce	

Lp.	Klasztor	Zakon	Zakres czasowy	Zespół	Sygnatura	Nazwa i.a.	Liczba stron/kart	Miejsce przechowywania	Uwagi
14	Busko	norbertanki	1823–1830	RGR/I	9367	<i>Acta Specialia Komisji Województwa Krakowskiego dotyczące się obrachunków z gruntów Lubania lokowanego</i>	ss. 87	AP Kielce	
15	Busko	norbertanki	1813–1815	RGR/I	8877	<i>Acta Specialia dotyczące się modyfikacji podatku ofiary z dóbr klasztornych PP Norbertanek w Busku</i>	ss. 62	AP Kielce	
16	Busko	norbertanki	1867	RGR/I	9528	<i>Acta Rządu Gubernialnego Radomskiego dotyczące się dzierżawy dochodów konsumpcyjnych z miasta Buska od roku 1867</i>	ss. 209	AP Kielce	
17	Busko	norbertanki	1819	ZDP	2702	<i>Lustracja dochodów z dóbr klasztornych PP Norbertanek, Buska, województwo krakowskie, obwód stopnicki</i>	kk. 191	AP Radom	
18	Busko	norbertanki	1819	ZDP	2703	<i>Acta okupacji funduszów klasztoru PP Norbertanek w Busku, w województwie krakowskim, 1819</i>	kk. 225	AP Radom	przygotowane do druku
19	Busko	norbertanki	1822	ZDP	2704	<i>Dziesięcin niegdyś do klasztoru PP Norbertanek w Busku oddanych</i>	kk. 4	AP Radom	
20	Busko	norbertanki	1823	ZDP	2705	<i>Acta Specialia Komisji Województwa Krakowskiego dotyczące się dokumentów na sumy, dziesięciny, dobra i inne prawa klasztoru buskiego</i>	kk. 111	AP Radom	
21	Busko	norbertanki	1829	ZDP	2706	<i>Acta Specialia dotyczące się pretensji do klasztoru suprymowanego PP Norbertanek w Busku</i>	kk. 248	AP Radom	
22	Busko	norbertanki	1820	ZDP	2708	<i>Acta szczegółowe Komisji Województwa Krakowskiego dotyczące się przeniesienia PP Norbertanek z Buska do Pińczowa i reparacji gmachu pińczowskiego</i>	kk. 335	AP Radom	
23	Busko	norbertanki	1836	ZDP	3334	<i>Acta Specialia Komisji Województwa Krakowskiego dotyczące się poszukiwania używanej łąki przez włościan wsi Kostery i Zgromadzenia PP Norbertanek w Busku, na Dąbrowicy zwanej</i>	kk. 37	AP Radom	
24	Busko	norbertanki	1841–1847	ZDP	3441	<i>Akt odbiorczo-podawczy dóbr skonfiskowanych Kwaśniów w sześćoletnią dzierżawę [l]od [rokiem] 1841–47 W. Cichoszewskiemu wypuszczonych</i>	kk. 138	AP Radom	
25	Busko	norbertanki	1819	ZDP	4311	<i>Acta lustracji pól Szanbków i Kowali do klasztoru PP Norbertanek Buskich należących</i>	kk. 219	AP Radom	

Lp.	Klasztor	Zakon	Zakres czasowy	Zespół	Sygnatura	Nazwa i.a.	Liczba stron/kart	Miejsce przechowywania	Uwagi
26	Busko	norbertanki	1834–1850	ZDP	5917	<i>Akta Szczęgłowe Komisji Województwa Krakowskiego dotyczące się przeniesienia PP Norbertanek Buskich do Pińczowa i reparacji gmachu pińczowskiego</i>	b.p.	AP Radom	
27	Busko	norbertanki	1851–1856	ZDP	5918	<i>Akta Rządu Gubernialnego Radomskiego dotyczące się przeniesienia PP Norbertanek z Buska do Pińczowa i reparacji gmachu pińczowskiego</i>	b.p.	AP Radom	
28	Busko	norbertanki	1861–1865	ZDP	8794	<i>Akta Rządu Gubernialnego Radomskiego dotyczące się zamknięcia klasztoru PP Norbertanek w Pińczowie</i>	ss. 34	AP Radom	
29	Busko	norbertanki	1865	ZDP	11 937	<i>Dowody do aktu zajęcia funduszów zamkniętego klasztoru PP Norbertanek w mieście Pińczowie znajdującego się</i>	ss. 22	AP Radom	
30	Busko	norbertanki	1849–1863	ZDP	16 231	<i>Akta dotyczące się dziesięcin PP Norbertanek w Busku</i>	ss. 28	AP Radom	
31	Busko	norbertanki	1865–1868	ZDP	17 369	<i>Akta dotyczące się majątków i funduszów PP Norbertanek w Pińczowie</i>	b.p.	AP Radom	

rze, zestawienia dochodów i wydatków, protokół z odczytania dekretu supresyjnego, sprawozdania komisji supresyjnej wraz z załącznikami dotyczącymi stanu osobowego i majątkowego klasztoru, pisma w sprawie przeniesienia zakonnic do Piotrkowic, a następnie do popaulińskiego klasztoru w Pińczowie, oraz sporów ze spowiednikiem zakonnic¹.

4. Sygn. OK-21/1: *Akta zakonne klasztoru ss. franciszkanek w Chęcinach, 1804–1854, 1855–1897, kk. 232 – oraz*

4a. sygn. OK-21/2: *Akta zakonne klasztoru ss. franciszkanek w Chęcinach, 1855–1897, kk. 700 – informacje na temat majątku klasztorowego, składu osobowego konwentu, elekcji księń, pensji zakonnic, konfliktów wewnętrznych, przybycia bernardynek z Lublina, korespondencji z władzami kościelnymi i świeckimi oraz prowadzonej szkoły.*

5. Sygn. OK-5/1: *Akta klasztoru bernardynek w Chęcinach, 1878–1939, kk. 183 – kilkanaście stron dotyczy okresu przed zamknięciem klasztoru klarysek w 1902 r., pozostała część odnosi się do dziejów bernardynek, sprowadzonych w 1930 r. i zamieszkujących tu do chwili obecnej.*

W Archiwum Państwowym w Radomiu (AP Radom) oraz Archiwum Państwowym w Kielcach (AP Kielce) w dniach od 15 I do 15 III 2013 r. przeprowadzona została kwerenda w zespołach *Rząd Gubernialny Radomski I (RGR I)* oraz *Zarząd Rolnictwa i Dóbr Państwowych Guberni Radomskiej, Kieleckiej, Lubelskiej i Siedleckiej (ZDP)*. W tabeli 1 przedstawiono wykaz przejranych archiwaliów dotyczących skasowanych klasztorów; dla części z nich wykonano dokumentację fotograficzną.

W związku z podjętymi pracami nad przygotowaniem edycji akt okupacji opactw benedyktynek sandomierskich i norbertanek buskich oraz inwentarzy znajdujących się w innych jednostkach archiwalnych zrezygnowano ze szczegółowego omówienia ich zawartości.

Na rok 2013 zaplanowano przygotowanie do druku dwutomowej edycji źródeł do kasaty opactwa norbertanek w Busku. W tomie pierwszym znajdują się materiały źródłowe obejmujące okres przedkasacyjny (do 1819 r.), w tym zgromadzone w Archiwum SS. Norbertanek w Imbramowicach:

1. *Kronika klasztoru SS. Norbertanek w Busku, oblóczyny, profesje 1737–1814. Ekspens roczny pieniężny pod klasztorem i folwarkach przyległych konwentowi buskiemu za godnego przełożenstwa Najprzewielebniejszej J[ej] M[ości] Panny Joanny Katarzyny Bobrownicki ksieni tegoż konwentu od roku 1737 spisany, ss. 44;*

2. *Akt wizyty generalnej z rozkazu Jaśnie Oświeconego Xiążęcia J[ego] m[ości] Michała Jerzego Ciołka Poniatowskiego z Bożej i Stolicy Apostolskiej łaski biskupa płockiego, książęcia pułtuskiego, koadiutora całą jurysdykcją krakowskiego, książęcia siewierskiego, opata komendariusza czerwińskiego, dziekana warszawskiego orderów Orła Białego i świętego Stanisława kawalera za komisarstwa Wielmożnego J[ego] m[ości] Xiędza Franciszka Ossowskiego kustosa katedralnego krakowskiego za rządów Najprzewielebniejszej Jej m[ości] Panny Konstancji Kochanowski[ej] klasztoru buskiego zakonu S. Norberta ksieni przez Wielmożnego J[ego] m[ości] księdza Antoniego Franciszka Dunina z Ciekonowa Kozickiego kolegiaty pileckiej dziekana, wizytatora delegowanego odprawionej w roku Pańskim tysięcznym sied[em]setnym os[iem]dziesiątym drugim [w] dniu czwartym miesiąca grudnia, ss. 130.*

Tom drugi, obejmujący okres pokasacyjny, będzie zawierał *Akta okupacji funduszy klasztoru PP. Norbertanek w Busku, w województwie krakowskim z 1819* (AP Radom, ZDP, sygn. 2703).

1 Inwentarz poszytu zostanie wydany drukiem w „Hereditas Monasteriorum”, 3, 2013.